

Journalisten som skrev en hemlighet

Berättelse

Stieg Larsson föddes 1954 i Skelleftehamn i norra Sverige. När han var liten bodde han hos sina morföräldrar. Hans morfar hatade nazismen, och det präglade Stieg för resten av livet. Redan som ung blev han intresserad av politik och rättvisa, vilket han senare gjorde till sitt yrke.

Som vuxen flyttade han till Stockholm och började arbeta på nyhetsbyrån TT. Där stannade han i många år. På fritiden undersökte han högerextrema och rasistiska grupper i Sverige. Det var ett farligt intresse, eftersom han fick fiender. Men Stieg tyckte att någon måste granska dem, även om det innebar en risk.

År 1995 var han med och grundade stiftelsen Expo, som följer och rapporterar om rasism och hot mot demokratin. Från 1999 var han chefredaktör för tidskriften Expo. Trots att stiftelsen ofta hade ont om pengar, gav han inte upp. Han fick hotbrev, men han fortsatte ändå sitt arbete, vilket gjorde att han blev känd som en modig journalist.

På kvällarna, efter jobbet, skrev Stieg på något helt annat: deckare. Det var en hemlighet som nästan ingen kände till. Han skrev tre romaner om en journalist som heter Mikael Blomkvist och en ung dataexpert som heter Lisbeth Salander. Tillsammans löser de brott och avslöjar mäktiga män som skadar kvinnor. Böckerna kallas Millennium-trilogin.

Stieg lämnade in manus till ett förlag och fick veta att böckerna skulle ges ut. Men han hann aldrig se dem i en bokhandel. I november 2004 fick han en kraftig hjärtinfarkt på sin arbetsplats och dog. Han var bara 50 år.

Den första boken, *Män som hatar kvinnor*, kom ut 2005, året efter hans död. Sedan kom *Flickan som lekte med elden* och *Luftslottet som sprängdes*. Böckerna blev en enorm succé och såldes i miljontals exemplar över hela världen. De blev också filmer.

Stieg fick alltså aldrig uppleva sin framgång. Det uppstod dessutom en konflikt om pengarna och rättigheterna. Han och hans sambo Eva Gabrielsson var inte gifta, och han hade inget giltigt testamente. Därför gick arvet i stället till hans far och bror. Eva, som hade levt med honom i nästan trettio år, fick däremot ingen rätt till hans verk. Många tyckte att det var orättvist.

I dag minns vi Stieg Larsson på två sätt. Å ena sidan som journalisten som vågade granska farliga grupper. Å andra sidan som författaren bakom några av världens mest lästa deckare.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
präglade	påverkade någon djupt och varaktigt
nazism	en farlig politisk rörelse som hatar vissa folkgrupper
en nyhetsbyrå	ett företag som samlar in och sprider nyheter

ORD	FÖRKLARING
högerextrem	med mycket starka, farliga åsikter på högerkanten
att granska	att undersöka något noga och kritiskt
en stiftelse	en organisation som arbetar för ett bestämt syfte
en chefredaktör	den som leder och ansvarar för en tidning
en deckare	en spännande bok om brott som ska lösas
ett manus	texten till en bok innan den är tryckt
en hjärtinfarkt	när hjärtat plötsligt slutar fungera som det ska
ett testamente	ett papper om vem som ska ärva när man dör
en sambo	en partner man bor med utan att vara gift
ett verk	något man har skapat, till exempel en bok

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad fick Stieg att tidigt intressera sig för politik?
  1. Hans morfar avskydde nazismen.
  2. Han läste många deckare som barn.
  3. Han arbetade på en nyhetsbyrå.
2. Vad gjorde Stieg på sin fritid vid sidan av jobbet på TT?
  1. Han skrev läroböcker om historia.
  2. Han undersökte rasistiska och högerextrema grupper.
  3. Han reste runt och höll föredrag i skolor.
3. Vad var syftet med stiftelsen Expo?
  1. Att ge ut deckare och romaner.
  2. Att bevaka rasism och hot mot demokratin.
  3. Att samla in pengar till nya tidningar.
4. Varför fick Stieg aldrig se sina böcker i en bokhandel?
  1. Förlaget sa nej till hans manus.
  2. Han ville ge ut dem under ett annat namn.
  3. Han dog innan den första boken kom ut.
5. Vem ärvde rättigheterna till böckerna efter Stiegs död?
  1. Hans sambo Eva.
  2. Stiftelsen Expo.
  3. Hans pappa och bror.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Stieg höll sitt deckarskrivande nästan helt hemligt.
  2. Stieg och Eva Gabrielsson var gifta.
  3. Stiegs böcker har översatts till engelska.
  4. Millennium-böckerna har blivit filmer.
7. Varför kan man säga att Stiegs intresse för extrema grupper var farligt? Svara med text och egna ord.
8. Förklara varför Eva inte fick rätt till Stiegs verk. Använd minst två orsaker från texten.
9. Vad menas med att böckerna gavs ut "efter hans död"? Förklara med egna ord.
10. I slutet står det att vi minns Stieg "på två sätt". Vilka två sätt menas, och varför passar båda?
11. Texten säger inte rakt ut, men vad tror du att Stieg själv tyckte var viktigast: journalistiken eller deckarna? Motivera med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Stieg tog stora risker för sitt arbete mot rasism. Vad tycker du driver en människa att göra så?
- Är det rättvist att lagen bestämde över arvet i stället för Stiegs egen vilja? Varför / varför inte?
- Många blir kända först efter sin död. Spelar det någon roll om man själv får uppleva sin framgång?
- **Skriv (5–7 meningar):** Berätta om en person, känd eller okänd, som du tycker är modig. Vad gör eller gjorde personen, och varför beundrar du det?